

Womhaj Bóh!

Cyfrlo 34.
21. augusta.

Lětnik 2.
1892.

Szerbiske njedzelske łopjenka.

Wudawaju ƙo kóždy ƙobotu w Esmolerjez knihicizschczerni w Budyschinje a ƙu tam dostacž sa schtwórtlětnu pschedplatu 40 np.

10. njedzela po ƙwj. Trojizy.

1 Kor. 12, 3: „Nichtón njemóže Desuƙej Anjes rěcacž, ƙhiba psches ƙwjateho Ducha.“

Róžde lěto ƙo dźekatu njedzela po ƙwj. Trojizy na Jerusalemske wutupjenje psches Romskich w lěcže 70 po Ahrystuƙowym narodu dopomnimy. 10. augusta tuteho lěta ƙo dopjelni srudne wěschćenje, kotrež bě Desuƙ w poslednich dnjach ƙwojeho semsteho žiwjenja wuprajil: „Slaj, wasch dom dyrbi wam pusty wostacž; njebudže žadny kamjen na druhim wostacž.“ Žalofny ƙud pschindže na město a na lud Boži, dokelž Israel Desuƙej Anjes rěcacž njehasche, njepósna teho, ƙiz chyzsche jich wokoło ƙebje shromadzić, kaž pata ƙwoje turjatta. Hishčeze starschi, ale runje tak žalofny je Boži ƙud na póhanow. Dokelž wjedzichu, so Bóh je a njejsu jeho czesczili jako Boha, ani ƙo jemu dźakowali, ale ƙu w ƙwojich myšlach kniczomni sczinjeni a jich njemudra wutroba je saczmjena — teho dla je jich Bóh tež podal do žadosczow jich wutroby ƙ nječistosci, do njewěrnosci a hańby. Kaž Israel sa ƙlepny wódzerjemi ƙhodžesche, tak ƙhodžachu póhanjo ƙ němym pschiboham, kaž buchu wódženi.

A my ƙchesczijenjo, sa kotrym wódzerjom ƙhodžimy? Je ƙwjaty Duch, ƙiz chze naš tam pschinjesč, so my Desuƙej Anjes rěcamy, ƙwjaty Duch, ƙiz rěczi w Božim ƙlowje a skutkuje se ƙwojej mozu w zylej ƙchesczijanstej zyrkwi. Sdyž ani židzi ani póhanjo w ƙwojich czapach pósnałi njejsu, sctož ƙo jim ƙ měrej hodžesche, dha nje- dyrbi naš ƙchesczijanow poroč trjedicž, so my njejsmy

ani Boha pósnałi ani teho, kotrehož je wón pósłal, Jesom Ahrysta. Tež njechamy do hrěcha tych panycž, ƙiz drje praja: Anjeze, Anjeze, tola na tuteho Anjesa njepósłuchaju, wjele wjazy chzemy ƙo wuczicž, so bychmy i wošadu w wěrnosci a w poniznosci pósnałi: Ja wěrju, so Desuƙ Ahrystuƙ, wěrný Bóh a tež wěrný człowjek, je mój Anjes.

Róždy, ƙiz ƙo tehole wusnacža wusnaje, ƙo wotrjeknje wot židowskeje ƙamoprawdosce a tež wot póhanskeje ƙamowole. Město teho ma wón sjawnje a widomnje poľasacž, so ƙwj. Duch jeho czěri a sctož wón w nim skutkuje. Wschelake ƙu wopoľasma a plody ƙwjateho Ducha. Eswjeczi japoschtoljo jich wjele w ƙwojich listach mjenuja: luboscž, měr, wjekele, sczerpnoscž, dobrocziwoscž, wěra, czichoscž, pócziwoscž. S zylej parschonu ƙchesczijan bycž a niz jenož ƙchesczijan rěcacž, to je najwošebnišche wotpohladanje zyleho skutowanja ƙwj. Ducha. A to, sctož psches ƙwj. Ducha ƙam budžesch, to dyrba tež wschitzy drusy widžecž, to dyrbi jim ƙ dobremu pschiněč, kaž ƙwj. Pawoł pische: w kóždym wopoľasuja ƙo teho Ducha dary ƙ temu, sctož wužitka pschinješe.

Ebudži ƙo wschudzom a w wschěch ƙwjate hnuče, dary ƙwj. Ducha wopoľasacž ƙ shromadnemu wužitkej, pomhacž, wumóz, lubowacž, troschtowacž, napominacž, pošlnjecž? Jim wjele pobrachuje hischče tale luboscž, kotraž njepyta to ƙwoje, ale derjehicze bratrow. To je snamjo sa to, so hischče parschonow pobrachuje, ƙiz Ahrystuƙej woprawdže Anjes rěcaju.

Wěrna luboscž ƙ czerpjazym bratram wuľhadža jeno i luboscže ƙ Ahrystuƙej; jeno ta dawa skutkam luboscž,

wobstajnu móz a wutracze bjes kónza. Jow by duschne bylo, hdy by hšchcze dar „duchow rosesnacž“ bjes nami byl; šchtož jeno šhwaltbu a cžesč abo šwój wužitk a dobytk pyta w tym, so druhim pomha, tón Šhrystušoweho ducha nima, abo šchtož pomoz jeno dawa, so by pomozny potrebnny bórny sašo šchol, temu tež duch lubošcže poprachuje. Šklužišch tvojemu Šnjesej jeno šlužo jeho džěcžom.

Džěla drje dženska wšchelake wězy cžłowjekow bjes šobu, bohatstwo a šhudoba, šchtant a powołanje, nusa a hrěch — ale jedyn je tu, kiž chze jich wšchittich k jenemu cžělu šjednocičž, Šhrystuš. Wón je njewidomnu wošadu šhromadžik a pšhidawa wšchěduje, kiž w wěrje a w lubošcži šbóžni budža; tale wošada je widomna pšches mozy Šesušoweho ducha, kotraž w nej džěla, widomna pšches lubošcž, kotraž šo k šhromadnemu wužitkej wupofasuje.

Šdžěžkuliz pať štejišch abo džělafsch w tutym duchu, šwólmiwy, so by temu Šnjesej šlužik, ty šy Šhrystušowu štať a twoje džělo njebudže podarmo w tym Šnjesu. Šamjeň.

Pod šněhom šahowany.

(Šofracžowanje.)

Šo šhwili pšchindže k nimaj ta žona. Ta bě halke nětkle ša tym dopšchischka, so bě jejne džěcžo wot njeje prjecž, ale bě hnydom wuhladať, so tamle k někim zuyym wot jeneho rowa k druhemu krocži. Na přjed šebi wona myšlesche, so budže tónle muž něchtó snaty abo něchtó k jich pšchecželstwa, kotrehož bě šebi jejna džoweczičžka donamakať. Ale kať šo wona wšcha šadžiwa, jako wuhlada, hdyž bě bliže pšchischka, so je jej tón cžłowjek zuyy, a hšchcže bóle šo na tym šadžiwa, jako šlyšchesche, so šebi wobaj te napišma na šchizach cžitafschtej. Wot wobeju njewupytņjena bě šo wona jimaj pšchiblizika a bě jimaj pšchipošluchať. A dlěhe wona pošluchafsche, a bóle ju tameho zuseho hlóš wšchu hnu.

Nětkle šebi wona šwoje džěcžo k mjenom k šebi šawoľa: „Šeňka!“ Duž to džěcžo rucže šwojeho zuseho mužowu ruku pušcži a macžeri napšhecžo pšchihna. Tón zuyy pať šo wšchón šastróži a chžyšche šo rucže se šady šchtomow ššhomacž. Ale wón dyrbjesche tule macž tola k jenicžtim šłowcžtom postrowicž. Šo džěcžo pať šwojej macžeri praji: Šowle šmój šebi wobej hromadže na rowach cžitaťoj, kať šebi ty a ja doma k mojih šchulškich knižtom cžitamoj. Šteji w mojih knižtach tež wšcho, šchtož jowle na tyhle šchizach?

„Ně, luba Šeňka, tajte niz, ale w bibliji wšcho to šteji; k njeje budžesch šebi wšcho to, šchtož tamle na šchizach šteji, tež junu móz wucžitacž, hdyž budžesch trochu wjetšcha.“

A temu mužej ta macž praji: „Něježe ša to džak, so šče šo ša moje džěcžo šhwilu poštarali, ja běch šama na šo a šobu na njo wšcha pošabyla.“

Šarcžin hšchcže tam šhwilu štejo wosta a hladašche ša wobemaj, kať tam po šwojej šchcžěžzy domoj džěšchtej. Šo džěcžo pať šo pšchezo šašo k šhwilemi ša nim wuhlada a jemu k hlomu pšchecželnje šafimny.

Š wjecžoru štejachu na njeju rjane wjecžorne šerja, a wjecžorna hwěšda počža hžo jašna šybolicz. Wot měšta da šo šwonjenje šašlyšchecž. Šomafku domoj dužemu bě wokoło wutroby, kať bylo šo jemu wulke šbože dostať. Šchto jeno bě šo k nim štaťo? — Běchu šo šnadno k nim Šoži jandželjo šetkali, abo bě šebi wón tón rěbl namakať, kiž móže njebieša se šemju šjenocičž? Abó bě pola njeho šnadž, kať chžyl šo pod šněhom počjecž mlody wušnyw hibacž?

Doma horka na najštwje ta štara biblija pšchezo hšchcže wocžinjena ležesche, ale ta tam pšchezo hšchcže podarmo na to cžafafche, hacž budže šebi ju Šarcžin chžycž hdy do rukow wšacž. Nětkle bě jeho Šoh tón Šnješ — tón wšchak šebi pšchezo dobru radu wě — k tuteho džěšcžowej ruku ščahnył, so bě jemu Šarcžin dyrbjať te šłowa na tamnych rowach wucžitacž. Šo šu byle te šłowa k tych wulkich knihow, kotrež šu na rowach wotemrětych kať šwocžinjane, — to je ta kniha ša wšchón našch pšchichod.

Šacž-tež-to je bylo nětkle w tej štarej šhěžzy na hrjebjach trochu hinascho, hacž hewat? Šako Šarcžin dženska šašo domoj

pšchindže, bě jemu, kať njebylo tam nutštach wjazny wšcho tajke šuchle a wopuschcžene, kaťež bě šo jemu hewat šesdať; jemu bě, kať bylo jemu nětkle w šhěži něšchto lubošne k mjelcža šchufotať a do wušchol šchepatať, jako bě šebi durje wocžinik a šwój próh pšchestupik. — Bě jemu šnadno to tameho džěšcžowy hlóš nacžinik, kiž bě jemu tajki šłódky šaklıncžak, jako bě ta holecžka ša nim wšchě te šwjate šłowa wuprajika, kotrež bě jej wón byl přeni pšcheprajik? „W šchulškich knižtach tajke nješteji, ale w bibliji!“ bě teho džěšcžowa macž prajika. — Duž Šarcžin nětkle pomafku po šchodže horka dónđe. Na šchini ležesche macžerna štara biblija wocžinjena, tu šebi wón nětkle wša, šyže šo na stol pšched šožo a chžyšche šebi počjecž k njeje něšchto wucžitacž. Hžo počžinašche cžmicžkacž, ale ša to bě hšchcže šwětka došcž, so móžesche šebi te šši šchucžki wucžitacž, do kotrychž bě šebi macž šwoje tyšane jehly šatyška.

Ššchi přenjej šchucžzy (1. Šłóššafa na 22. štwje), hđžez šebi Šoh wot Šbrahama jeho šyna ša wopor žada, tam wuhlada Šarcžin k wulkimi pišmitami napišane: Š wěru poškušny. Šakle bě šo jeho macž wšcha do teho šwucžika, so bě byla Šobu w wěrje k wěru wšcha poškušna, dofelž bě wšcha jejna nadžiya a wšcho jejne došhe cžafanje podarmo bylo. A pódla tam jeho přeni list ležesche, kotryž bě wón šwojej macžeri domoj poškať. Šajki bě tón hubjenje šeschmórany, šajki wšchón šymny a hošny, prošny, haj bje wšcheje lubošcže bě byl tónle jeho list. Duž šebi nětkle Šubez Šarcžin hlomu hacž dele na šwoju wutrobu pošhili a šam pšchi šebi praji: „Šódnny ja nihdy nješšym, so je byla mi wona „šyn“ rěkať!“

Ššchi drugej šchucžzy (2. kniha Šamuelowe, na 18. štwje) bě jemu, jako šebi wucžita, šajki bě byl Šavid šrudny wo šwojeho šyna, kaťe bě jeho macž na njeho šylly wupłakať a wo njeho žakofčika a šo wo njeho rudžika, haj, jemu bě, kať byl na tej wšchey wožokņjenej papjerje te šylly wšchě k noma wuhladať, kaťež bě macž wo njeho wupłakať.

Nětkle pať pšchindže k tej štecžej wot njeje pošnamjenjenej šchucžzy Šufafcha na 15. štwje: „Šónle mój šyn bě byl morwy a je nětkle šašo wožiwik, wón bě šhubjeny a je šo šašo domoj donamakať!“ Šakle bě šo wona w lubošcži pšchezo wšcha nadžala, a šebi prajika: „Šakle mi junu šamej budže, a tole šo mi šamej hšchcže junu doštanje!“ — — — Šlej wšchak šlej, kať nětkle na jene dobo tuteho mužowu šněh počžnje tacž. Šón tam šlecžo na šwojimaj šolenomaj ležo, nětkle wjazny lutki šam njeje, wón je šebi šašo šwojeho Šoha donamakať a šlyšchi nětk šašo, kať šebi tam horkach w njebiešach špěwaja a wyštaja. —

Tule nóž bě šo Šubez Šarcžinej něšchto špodžimne wudžalo. Šemu bě, kať byla šo jeho macž k njemu wuštipika, kať byla jeho ša ruku šapšchijala a jemu to šame prajika, šchtož to džěcžo na tamnyu pošhřebnišchcžu: „Šój šobu šo mnu!“ a to bě tež cžičže tón šamny hlóš byl. Šo tym jemu bě, kať byla jeho wona šobu won na drohu dowjedka, hđžez se wšchěch šchtyrjoch róžtom pucže hromadu trječja, a kať byl wón tam wo šnje žylu hromadu ludži wuwohladať, mlodych hólžow se šwojimi břemješčkami a k wacžofkami, a kať byla jemu jeho macž rjekať: „Šlej, wšchitžy cžile šu ludžo, kiž tu dužy po šwěcže pucžuja; wot tyhle šóždy šam šwoju drohu cžehnje won do šwěta, — tón k kraja do kraja, tamny po morju, kať šy měl ty šam tež šwój pucž, a mi nješšy šaš' domoj pšchischol!“ — — — Šotom bě jemu bylo, kať byl wón k njebieš hlóš šašlyšchak: „Šdže mašch ty tón twój punt, šajkiž šym cži ja dať?“ — Duž wón wo šnje šatschepjeta, a dónđe šebi po to rubiščko, do kotrehož bě šebi jón twjerdže šašufak a šebi jón potom do šemje šahrjebať. Šo tole rubiščko šebi nětkle dónđe, rošwjafa wšchě te šufi a šlej: w rubiščku nutštach bě knižka, w kotrežž bě pošny walcžk papjerjanych toľer a druhich wjetšchich pjenes, tež wulke šlēborne a šłote pjenesly tam w tym břemješčku šobu ležachu. A k njebieš hlóš dele na njeho šawoľa: „Ššwój punt šy šebi, ty šly wotrocžto, do šemje šahrjebať. Ale nětkle mašch hšchcže šwój cžaf; duž šebi se šwojim njeprawym mamonom pšchecželow nacžin, so móhli cže junu k šebi do tamnych wěcžnych hětow wšacž!“

Duž jemu bě, kať byle šo jeho šonowe wobrašy pšchěšunyle a ša mažu šhwilu wón se španja wozucžo pšchi šebi praji: „Nětkle pať je wěšcže wěrnó Šoh tón Šnješ šam šo mnu wo šnje pošrečžak!“

Alle hlowa bě jemu wšcha žahla a cžezka, a španje jemu nje-čhafsche žane wjazny do wocžow pšchincž. (Šofracžowanje.)

Wykosi kherlusch Salomonowy w kherblich kherluschach.

15.

Staw 2, 14.

Rozmucżowanie teho Anjesa.

Se satorhnyenym wóczkom
Mój skutk by widzala;
Kak mój Duch psches kraj wėje,
To nētē by pōsnała —
Duż postan, ty mój hołbje,
Bjes wscheho komdjenja:
Džen czerwjeny žno kwita,
Njech doscz je drēmanja.

Daj hłōk twój rjany khschecz,
Eso podaj do skutka!
Daj wschemu ludu pōsnacz,
Kak nētē by bohata.
Ty, kotruż bym bei shladat
A krašnje wudebit:
Nētē pokaz, kak by rjana,
Kak bym cze wupyschit.

Nētē kłōdke rozmyšlenja
Njech skutkej rumuju,
So mjehke sacżuwanja
Cze dlēje njekomdžu.
Dži kwētku napscheczimo!
Dom wuski sawostaj;
Daj hłōk twój kłōdki khschecz,
Eso w skutku pokazaj.

Eso njepscheczela njestrož,
Hdyž ilē tež sakhadža, —
Drje by žno šnadny hołbit
A mało shonjena;
Pať tola mój by hołbit!
Hdyž mi šo dowērisc,
Eso wudašch w mojim mjenje,
Dha wēscze doleczišch.

O moja wuswolena,
Pať skala wobdam cze!
Hlaj, na mni njepscheczelska
Eso brōn wscha roslamje.
Cze nihto njewutorhnye
Mi s ruki mōznej;
Daj khrōble hłōbu kłinczcz
Šo zykej krajinye.

A hdžez 'nož sprōzny putnik
Bjes wotpoczinka je;
A hdžez je hrēchow stysnoscz
We žanej wutrobje;
A hdžez šo wóczko macze
We sprawnym roščaczu:
Tam wab a prošch a trošchtuj,
So ke mni postanu.

Twój hłōk tať kłōdki kłinczi,
Hdyž kwój rt wotežinišch;
Ty w mozy mojoj' Ducha
Wschē kraje pscheleczišch;
So nēlotru h'schcze duschu
By sa mnje dobyła,
A s hrēcha krunych swjastow
Šu mōznye torhnyła.

Duż, moja pscheczelniza,
Eso posbēhni s khrōbłoscžu;
Ty, s kotrejž krej a kublo
Ešym džēlit s laboscžu!
Ša bym cze s procha sbēhnył,
Ešy nētē mi kralowa:
O wostaj wschał wschu bojoscz,
A wustup do kraja!

Džeczi woczehnjene.

1. S džeczatstwa.

W khscheczijanskich domach je mała šwjatniza. W njej njeje škota ani šlēbora, ale šchtyri jednore ščženy a nutskach tsi abo šchtyri kōžka a kolebka. Ale nad teje šwjatnicžku šwēczi šo ta hwēsda, kotraž nad Bethlehēmom stejejsche. Ta šwjatniza je džeczaza jstwa w khscheczijanskich domach.

Šaj tu je krašnje! tu nalēczo kczēwa a šlōncžko šo wot ranja hacž do wječzora šwēczi. Šchtōž chze spōsnacz džiwne skutki Bože a jeho potajnu mudrosč, dyrbi do džeczazaje jstwy šastupicz, dyrbi pať šwojeho stareho cžłowjeka wonkach psched durjemi wostajicz a s zykej wutrobu šo s džeczimi stowarišchicz. Tu mōže wōn do njebješ kamych pohladnyč.

Rano czi mali wjēšeli s kōža škocza, w kōschlicžy wokoło kōžow škalaja a šo šwojeho žiwjenja wjēšela. Licžka šu czerwjene kczējate, wóczka jašne a mōdre do šwēta hladaja. Woni šo wjēšeli ša blidko šēšydaju, šwoju młokowu poliŃku jēdža a potom wjēšeli won do Božeje štwōrby škwataja, hdžez ptaczki špēwaja a hdžez mōža po šelenym trawniku škalacz a šo šradowacz. Hdyž pať nan abo macž pschindže, škwataja napscheczimo: „Mój luby nanko! moja luba maczi!“ wołajo a šo jimaš ša šchiju poišnu. A hdyž šo t wobjedu šēšydaja, šwojej rucžy stysnoschi nutryne špēwaja: „Pschindž, Anjeze Jesu, a budž našch hōscž!“ Woni šebi w džeczazy m duchu powjedaja — wo lubym Bohu w njebješach a wo našchim šbōžniku a wo jandželach w njebješach. Pšchetōž njebješka šu jim zyke blisko a hdyž bēchu šebi rēbl štajicz mōhli, bychu tam po nim horje lēšli a widželi, kajke je tam wysche rjanych hwēžtow. Hdyž pať wumru, tam wēscze horje pschindu a džeczō praji: „To Bohu lubemu Anjezej nēšcto rjane šobu pschinyšbu, šo budže šo wjēšelicž.“ Woni tež wječzōr w kōžku ležo prjedy woczki njefacžinja, doniž macž pschilchla a s nimi paczerje wuspēwala njeje. A hdyž je hamjei wuprajila a je hišcže „dobru nōž“ wukłincžako — woni tež hižo w kłōdkim španju leža. A na druhe ranje šašo tajki rjany džen jim šēšhadža.

O kajke stare šelo šmy my dorosčženi tola pornjo tutym młodym, šo šelenjazy m šwam! Šaj na naš, hdyž bjes wjēšelymi džeczimi pschēšwamny, šrudoba kchodži, šo my wjazy džeczi nješšmy. Tola njebudžmy šrudni — wōn dyrbi šo wrōczicz, cžaš džeczatstwa a to hišcže wjele rjeišchi — t twojimaj nohomaj, Anjeze Jesu! — Ša wēm, šo, hdyž my njebudžemy jako džeczi, do Božeho kralestwa njepschindžemy. O, cziš naš džeczi! Ty to mōžesch a chžesch.

My mamy wjele wot tych džeczi nawuknyč a dyrbimy t nim do škole kchodžicz. Šeno šo bychmy to pschi wschej našchey wumyšlenej mudrosčzi, na kotruž šmy tať jara hordži, cžinili, bychmy prawje wožiwili t nowemu prawemu žiwjenju. Džeczi mōža nam pravu wēru předomacz a džeczaze jstwy dyrbja nam šwjatnizy byč. Njesabudžče tež, wy nanojo abo maczerje, šo šu našche džeczaze jstwy šwjatnizy! Abo hdyž to we našchim domje tať njeje, cžeja je to wina? Bēda temu, kiž pohōrschuje jeneho wot tych mōlcžkich! Šemu by lēpje było, šo by šo wōn nišdy nje-narodžil.

W cžłowštim žiwjenju je kōždy šwētly džen džeczatstwa kaž jašnoscz, kiž šo njeminje a kotruž tež šrudoba a šylšy njewuhascheja. A chžesch-li, šo bychu to rašche sera byke, kiž šo psches row nuts do wēczneho žiwjenja šwēcza — daj šo Bethlehēmškej hwēžy do twojeje džeczazaje jstwy šwēcžicz. Mūdri rašcheho kraja šu šo wot njeje wōdžicz dali, staraj šo ša to, šo tež twoje džeczō šo wot njeje wōdžicz da. Ša džeczatka je jenicžka hwēsda a šwētlo Jesuš Khrystuš, pscheczēl wschitlich džeczi; jemu tež twoje džeczō daj!

Alle to Bohužel našchi starschi wjazy njecžinja! Woni njechadža ničō wo nim wjedžecz. A tola je wēsta wēz: šchtōž w džeczazy m lētach bohabojašnosczje njenawuknje, ju posdžišcho s cžežka nawuknje, lohko doscz ženje. A šchtōž je ju w džeczazy m lētach nawuknył, tōn ju posdžišcho s cžežka šabudže a da-li Bōh — ženje. Alle teho dla je našch lud bohabojašnoscz tať šabyl, došelž ju w džeczazy m lētach nawuknył njeje. A prjedy tež šo našch lud šašo t prawej šylnosczzi a khrōbłosczi njeshraba, doniž njebudža našche džeczaze jstwy šašo šwjatnizy, w kotrychž šo bohabojašnoscz młodym wutrobam šachčepuje. Pšchetōž kaž lud šyje, tať budže tež žnjecz.

Šapoczni pola tych małych! Njech šo wjēšela, škalaja a špēwaja, kaž šo jim šechze. Džeczō, kotrež wjēšele njeje, je kaž šchtom, kiž njecžēje a ptaczē, kiž njespēwa. Alle nawucz jo boha-

bojajnosć. Starschiſta luboſć dyrbi jim wuczałka pobożnosće być. Scje wy swojim dżeczom hižo prajili, kajki je wón Bóh, kiž je kłónczko a róže a ptaczki a mrócziels a daboſki, ſcheroſki ſwět ſczinił? — Czeho dla to hiſćcze czinili njeſćcze? Scje wy jim hižo wo naſchim ſbóžniku, Jeſuſu Chryſtafu, powjedali, kotryž ma dżeczki, teſ wasche lubowane dżeczki, tať lubo? — Czeho dla to czinili njeſćcze? — Starschi dyrbi to czinicz. Pſchetož hdyž ſo wera a luboſć do hłubokoſćcze dżeczazaje wutrobny ſaſnydłitej, tam woſtanjetej. Wmiecze ſebi ſwojich małych na klin, powjedajcze jim wo tych ſwjatych hiſtorijach, wo Mojiſaſu, wo Davidze, wo naſchim Anjeſu Jeſuſu, tať je ſlepnych widzaznych czinił. Lazaruſka ſbudził, tať je ſam wumrjel a horjeſtanył. A potom njech ſebi ruzny ſtyknuwſchi ſo nutrne modla. Zane ranje a žadyn wjeczor ſo minyć njeſmjećej, na kotrymž wy ſ nimi Boha ſhwalili a ſo jemu dżakowali njeſćcze. A hdyž ſ tymi ſwojimi w domje paczerje ſpěwacze, dyrbi czi mali pódla być a pſchipoſłuchacz. To jim ſ njewuhabniwym piſmitami ſwědćenje wo Bożej kraſnoſći do jich duſchow ſapiſche a jich ſahe do ſwjateho porjada ſchěſczijanſkeho žiwjenja ſawjedze. Woni to hiſćcze njeſojymja a tola ſ daboſka cziuja; woni dejmant hiſćcze njeſnaja, ale ſu tola hižo ſ nim wupnyſcheni. Dajcze dżeczatkam te mni pſchińcz! To ſłowo je ſa waſ prajene.

Wy nanojo a pſchede wſchěm wy maczerje a wy dorofczeni bratſja a kotry tych małych, hdyž wy to czitacze, myſlecze pſchi ſebi: wone je napominanje žiweho Boha na waſ a proſtwa ſ rta waschich dżeczki. — Njeje-li hać dotal žohnowanje do wascheho doma pſchińcz chyzko, wopomnicze, hać to durje ſa žohnowanje njeſu. Tu macze klucz k tym durjam.

A njemóžescze-li hać dotal ſhonicz, ſo je dżeczaze žohnowanje woprwadze Bože žohnowanje, duž dyrbicze to naſhonicz nawuknyć. Piſane ſteji: Starschiſte žohnowanje twari dżeczom kžeze; ale to je teſ wěrnó: Dżeczaze žohnowanje twari ſarſchim kžeze.

Muſne je, ſo naſch lud to, ſchtož je w tym ſakomdžik, ſaſo dobre ſczini. Horjeſtanjeny chze ſaſo k naſchemu ludaj pſchińcz, pſchiwjedze jemu ſwoje dżeczki napſchecziwo!

Smiertne jechanje.

Dopomnjenje na 16. augusta 1870 ſa ſtarých wojatow.
(Stónćenje.)

Jenož krótki czaſ trajesche njerune wojowanje. Morwi a franjeni dragunarjo pſchitrywachu w hromadach bitwiſćcžo. Wot 18 offizėrow 3 ſchwadronow, kotrež běchu ataťerowale, bě 14 mornyh abo franjenyh, wot 13 trompetarjow woſta 5. Sprawneho ſtabſtrompetarja roſtorha granata na kruchi, hdyž bě runje pſched njeſcheczelſkimi bajonetami ſwój „marsch-marsch“ jaſnje a cziſcze, kaž na Tempelhoffim polu pola Barlina, do powětra piſkał. Wróczaži dragunarjo ſhromadziču ſo ſmjercz ſpróžni woſoło ſwoje ſhorhoje. Žow bě, hdyž ſ kulku do brjucha czežko franjeny wyſchſchi ſ Auerswalde ſwojich dragunarjow powita, jim ſwoje doſpołne pſchipoſnacze wupraji, kralej hrimotazu ſławu wunjeke a potom ſ konja padže, ſo by nihdy wjazy na njeho njeſchitſchoł. Pſchinjeſechu jeho do lazaretha w Maria-Willu, hdyž bórſy po tym ſwojeho ducha puſćczi.

Nimo njeho běchu wſchitzy rytwiſchtrjo tjióh ataťerowaných ſchwadronow, hrabja ſ Weſdehlen, Gandrij prynž Neuſ a hrabja ſ Weſtarp na polu czeſcze padnyli. (Poſledni je pſchichodny nan Krjebjanſkeho hrabje ſ Einſtedel, něſiſkeho kralowſkeho ſaſkeho wyſchſkeho naliwarja (Oberſhent), kiž tehdy jako lieutenant w regimencze ſłužeſche. Tež wobaj ſynaj ſtareho kžežorſtwoweho kanzlerja, hrabja Herbert Wiſmark, kiž bu czežko franjeny, a hrabja Wilhelm Wiſmark, bēſchtaj ſobu. S regimentowých ſbytſkow ſtworichu dwē ſchwadroni, kotrež hać k wjeczoru na puczju pola Mars la Tour-a napſchecziwo njeſcheczelej ſtejo woſtachu. Hiſćcze blyſkaſche ſo hdyſ a hdyſ ſ njeſcheczelnych horow ſ kanonow; potom wupſchestrěchu ſo jaſne hweſdne njebeſka na bitwiſćcžo ſe wſchey jeho tyſćnoſću a nuſu. Pſchi Konvillu, přenim mēſcze, hdyž bě woda, poda ſo regiment do cziſkeho, ſrudneho biwata. Najpriedy bě ſhromadne ſacžucze, ſo pſchi žaloſnych woporach ataka tola žaneho wužitka mēla njebē. Bórſy pať ſo pokaſa, ſo krej ranjenyh dragunarjow podarmo pſchelata njebē, pſchetož jeno mózne pſchijechanje regimenta bě Wedellowej brigadze czaſ dako, ſo doſpołneho ſaniczenja ſminyć. Tež wróczi ſo njeſcheczel po bitwje a puſćczi

ſ tym ſwoje dalekroczenie pſches Mars la Tour. Dwē wēzy pſchiwjedzeſchej tole wulke ſbože ſa pruſke wóſſko. Najpriedy wulke ſaſchmjatanje, kotrež bě pola njeſcheczelow pſches ataku naſtało, a potom wopacžne mēnjenje wo pruſkej mozy. Po pſchivalenju garde-dragunarjow ſebi myſlachu, ſo je žyly pruſki garde-ſorps w bliſtoſći. A tute dobycze běchu tſi ſchwadrony, ſ kotrychž bě najwyſcho 200 teſakow do bitwy pſchitſcho, napſchecziwo dwēmaj franzowſkimaj regimentomaj pēſchſow wot 5000 mužow, dozpike. Tať bě regiment ſłowo komandėrowazeho generala doſpołnje dopjelnił. Regiment tež njetreba dobyć a hdyž njeſcheczela jenož 10 mjeſchinow horje dzerži a padnje hać do poſlednjeho muža, je ſwoju pſchitſchnju a ſwoje pomolanje dopjelnił. Kralow džať doſta regiment na njeſapomlonym 2. ſeptemburu 1870 w woſebitej mērje. 2 1/2 hodž. popołdnju poda ſo kral na wjele mil dakoſe bitwiſćcžo. Piſchi gardach bě kral, jako hižo ſmērki padachu. Wulke ſchumjenje, kotrež bu kóžde woſomiknjenje wótrijche a jaſniſche, ſjewi jeho pſchitſhadjenje. Bórſy bě hurrawoľanje wojakow ſlyſchecz a potom bě hromada jeſdných widžecz, kotraž w galopje pſchijecha; přeni bě kžežor Wolem, njeſapomnity. Gar-diſtojo powitach. jeho ſ njewurjekliwym wyſtanjom a kralowe wobliczo pokaſa hłuboſe hnuće a nutrne wjeſele. Wojazy běchu lėdom w rjadu ſdzeržecz a jich wjele pſchibēža, helmy ſbēhajo, ſo bychu ſtareho nawjednika wobliczo widželi. Jako kral k přenjemu regimentej garde-dragunarjow pſchińdže, a mačo wyſche woſtatnych offizėrow pſched njeho ſtupi, bě pſchi tym ſrudnym napohladze tať hnuty, ſo rēcžecz njemóžescze, a pſched nim ſtejaži offizėrojo jeho ſłowa roſhmicz njemóžachu. Njeſapomliwe woſomiknjenje ſa wſchěch, kiž tehdy pódla běchu. Baronej ſ Heinke pať kaſaſche kral poſdžiſcho, ſo by regimentej prajil: „Ani wón ani wóžny kraj njebudže džať ſapomnicz, kotryž je ſebi ſprawny regiment w bitwje pola Mars la Tour-a ſa wſchē czaſy ſaſlužit.“

Njech nihdy njeſapomni wóžny kraj ſmjertne jechanje přenich garde-dragunarjow pola Mars la Tour-a!

Što móže duch ſtufowacz!

Dupuytren, najſławniſchi franzowſki lėkar (chirurg — t. j. lėkar ſa franjenja a ſwontowne ſchody), Boha přejeſche. Žedyn džen jeho ſarať ſ woľnoſćcze wopyta. Fararjowe cziſche, ponizne wuſtupjenje dobry ſacžisćcž na lėkarja cziſkeſche, hać runje mējeſche hewať porėdko hdy na někim ſwoje ſpodobanje. Farar mējeſche raťa. Dupuytren jeho wobhlada a po ſwojim krótkim waſchnju praji: „Tu pomozy njeje — na to dyrbicze wumrjecz.“

„To ſym ſebi teſ myſlił“, ſarať wotmolwi, „ja ſym jenož k wam pſchitſchoł, dokeľ chyzch mojim woſadnym po woli czinicz“. S tutyhmi ſłowami ſe ſaka hromadze ſawalenu papjerku wuczeke a pjećfrankowſki pienjeſ ſ njeje wa a jón ſ tudy ſłowami lėkarjej poda: „Njedziwajcze, ſo wam tať mačo dam, ja ſym jara ſhudy.“ Cziſche waſchnje, ſ kotrymž ſarať ſwoju ſhorocž njebeſche, ſo Dupuytrenej tať ſpodobacze, ſo k njemu praji: „Hdyž chzece ſo operirowacz (rakowe ietſjenje wurēſacz) dacz, ſym k temu ſwólnihy; pſchińdžcze jutſje do hojeſnje!“

„Moja pſchitſkuloſć je“, ſnapſchecziwi ſarať, „ſo ja wſchitko ſpntam, ſchtož móže k mojemu wuhojenju ſlužicz. Duž pſchińdu.“ Na druhi džen wón pſchińdže, a lėkar rēſaſche. Hać runje tehdom hiſćcze ſrēdki, bolocž potupjaze, waſchnje njebechu, tola ſarať pſchi wſchey wulkej boloczi ani njeſawoľa. To bēſche czežka operazija, ale wona ſo ſbožownje radži. Dupuytren w pſchichodnych tydzenjach kóždy džen k ſararjowemu ſhorokožu pſchińdže a ſo ſwėru ſa to ſtaracze, ſo bu derje wothladany. Farar wotkhoril. Lėto po tym wón ſaſo k lėkarjej žyle ſtrowy pſchińdže a pſchinjeke jemu forbit rjaných kruſchowow a koloſchku. A to ſo potom kóžde lėto tón ſamy džen ſta. Jako bēſche po někotrych lėtach Dupuytren czežko ſkhoril a widzeſche, ſo dyrbi wumrjecz, wón ſararjej liſť pōſla ſ krótkimi ſłowami: „Lėkar trjeba ſararja“. Farar pſchińdže. Jako wjazy hodžinow wó iſtwje pola ſhoreho pſchēbywſchi ſlyſy we woczomaj ſe iſtwn wuſtupi, bēſche „wulki“ Dupuytren ſwojej woczki ſa tudomne žiwjenje ſamknył. Što ſtaj lėkar a ſarať hromadze rēcžakoj, nihto ſhonil njeje. Ale ſo je ſarať temu, kiž priedy Boha přejeſche, byče žiweho Boha dopokaſať, niž ſ mudrymi wuľoženjami, ale ſ wopokaſanjom mozy wěry w žiwjenju — je wēſta wēz. Hewať lėkar ſararja trjebať njeby.